

o susretu čovjeka i Boga. To bi trebao biti najslobodniji i ujedno najradosniji susret. Cilj susreta je čovjekovo oslobođenje od spona koje ga vezuju i ne dopuštaju mu da raste u slobodno i dobro Božje dijete. Božja mu riječ može pomoći da to doista i postane.

Pisac je također u ovim meditacijama istaknuo Isusovo milosrđe koje sv. Luka jako dobro opisuje. To napose može pomoći onima koji teško izlaze na kraj sa svojom grješnošću ili se osjećaju da su potisnuti na rub društva. U Lukinu evanđelju osjećamo kako je Isus posebno misli na njih i s njima se susreće. On im otkriva svoje milosrdno Srce koje ih prihvaća i liječi.

Čitajući ove meditacije kao duhovno štivo, uočavamo kako nas pisac povezuje i sa sv. Lukom koji nije susreo Isusa, pa smo mu tako slični. Sv. Luka je bio prožet Isusovom riječju i otvoren poticajima Božjega Duha. To je također znakovito i ohrabrujuće svakome koji želi moliti s ovim tekstovima ili se malo duže zaustaviti pred njima i malo dublje unići u njihovu poruku. Svaki čitatelj koji tako postaje i molitelj može se susresti s Bogom i imati iskustvo Boga u svom životu.

Kao što sv. Luka upravlja svoj spis Teofilu, onome koji Boga voli i ljubi, on je jednako upravljen svakome tko ga želi srcem čitati i prihvatiti. Cilj pisanja ovih meditacija je upravo taj da pomogne svakome tko ih uzme u ruke kako bi se nedjeljom iskrenije i radosnije susreo s Bogom. Ove meditacije žele osnažiti i učvrstiti vjeru svakoga koji želi poput Marije živjeti po Božjoj Riječi. Sv. Luka je često slušao što mu je blažena djevojica Marija pripovijedala o Isusu. U njezinu primjeru i životu shvatio je kako se čovjek može predati Božjoj Riječi, slušati je, čuvati u svom srcu i po njoj živjeti.

U Godini vjere ovaj sveščić meditacija može biti lijep poticaj našoj vjeri i pomoći svakome koji želi biti nanovo

evangeliziran i tako najprije sam osobno prihvatiti novu evangelizaciju kako bi onda i drugima u tome bio poticaj i pomoć. Riječ Božja, koju dnevno slušamo i s njom se susrećemo, a ne samo nedjeljom, može ražariti žar što tek tinja u našim srcima i tako osnažiti našu vjeru, ojačati nadu i umnožiti ljubav. Svakome se može dogoditi nešto slično što se dogodilo i s učenicima na putu u Emaus, kako to želi i sugerira autor knjižice u svom uvodu. Ovaj sveščić meditacija u Godini vjere može nam u tome pomoći.

Josip Jurak

Vladimir Strugar (ur.), *Škola škole. U povodu 80. obljetnice života prof. dr. sc. Valentina Puževskog*. Hrvatski pedagoško–književni zbor, Zagreb, 2011, 359 str.

Knjiga *Škola škole* nije prvo djelo o životu i radu Valentina Puževskog. Uz 60. obljetnicu života tiskana je knjiga *Valentin Puževski: bibliografija radova s biografijom* (1991.), a prof. dr. sc. Hrvoje Vrgoč objavio je 2001. uz 70. obljetnicu knjigu *Pedagog srca: prof. dr. sc. Valentin Puževski*. Godinu dana poslije, 2002. godine, prof. dr. sc. Antun Mijatović uredio je knjigu *Valentin Puževski: Škola otvorenih vrata*.

U prvome poglavlju pod nazivom *Od prakse do znanosti* opisuje se životni i radni put profesora Puževskog. Nakon završene Učiteljske škole u Križevcima radio je kao učitelj u Osnovnoj školi Gornje Primišlje kod Slunja i Učiteljskoj školi u Križevcima (1952.–1961.). Potom je bio upravitelj dviju škola, i to Osnovne eksperimentalne škole *Jordanovac* (1961.–1969.) i Vježbaonice Pedagoške akademije Osnovne škole *Davorina Trstenjaka* u Zagrebu (1969.–1973.). Posebno je razdoblje koje je proveo radeći kao sveučilišni profesor na Pedagoškoj akademiji (1973.–1981.) i Pedagojskim znanostima Filozofsko-

ga fakulteta (1981.–1992.) te kao vanjski suradnik na Kineziološkome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i Veleučilištu za sportske trenere sve do 2011. Bio je zastupnik u Županijskome domu Hrvatskoga sabora od 1993. do 1997., ali je obavljao i druge dužnosti, primjerice bio je gradonačelnik Grada Križevaca (1995.–1996.), aktivan u Zajednici osnovnih škola čiji je jedan od utemeljitelja, Hrvatskom pedagoško–književnome zboru i sindikatu. Osnivač je tradicionalne odgojno–obrazovne manifestacije Križevački pedagoški dani i zaslužan za kanonizaciju sv. Marka Križevčanina (1995.). Umirovljen je 1997.

Prvo poglavlje sadrži devet izabranih tekstova profesora Puževskog i 47 tekstova–sjećanja njegovih učenika, studenata i suradnika. Puževski u tekstovima opisuje povijesni razvoj ustanova u kojima je radio i aktivnosti koje je pokrenuo kao što je npr. akcija estetskoga uređenja školā. Iz tekstova sjećanja, prožetih osjećajima, saznaje se da je bio pedagog i autoritet, prijatelji i zaštitnik, učitelj–svjetionik, učiteljski uzor i dr.

U drugome poglavlju *Škola škole: izbor tekstova* nalaze se najvažniji tekstovi o školi, a razvrstani su u tri tematske cjeline: povijest škole, nova organizacija škole i škola u današnjem povijesnome trenutku. U tim je tekstovima profesor Puževski obradio temeljne ideje o novoj školi kao što su organizacija rada, proces poučavanja i učenja, važnost školskoga ozračja i međuljudskih odnosa između učitelja i učenika, organizacija obrazovanja učitelja, uloga društvene sredine u radu škole i dr. Autor se zalaže za stvaranje boljih škola; školu treba tako organizirati da bude učenicima dom. Škole svoje mnoge i složene obrazovne, a posebno odgojne funkcije ne može ostvariti u poludnevnoj školi te se predlažu novi organizacijski modeli: škola s produženim boravkom, škola s cjelodnevnom boravkom i cjelodnevna

škola. Navedeni organizacijski modeli mogu se ostvariti podružtvljavanjem škole ili u neškolskoj školi, školom s proširenom djelatnošću, otvorenom školom ili školom otvorenih vrata, podanašnjenjem škole, školom kao kulturnim središtem. Sve te modele profesor je Puževski praktično primijenio u poznatome zagrebačkom modelu otvorene osnovne škole.

Izabrani tekstovi o školi legitimiraju profesora Puževskog kao člника školske pedagogije u Hrvatskoj. Opsežni povijesni pregledi nastanka i razvoja škole te osmišljavanja takve organizacije škole koja bi odgovarala učeničkim obilježjima i suvremenim društvenim potrebama značajan su doprinos pedagojskoj znanosti.

Među izabranim su tekstovima i oni o pedagozima čija su djela gotovo zaboravljena kao što su primjerice Ivan Filipović, Danica Nola, Antun Blaženčić, Josip Busija i Zlatko Špoljar. Međutim, spominje i suvremene pedagoge kao što su Krešimir Bezić, Stanislav Antić, Milivoj Gabelica, Zvonimir Koraj, Ivan Koren, Nedjeljko Kujundžić, Josip Markovac, Josip Pivac, Dragutin Rosandić, Vlatko Previšić, Nikša Nikola Šoljan, Ante Vukasović i dr.

U trećem poglavlju čiji je naziv *Zajedno — riječ suvremenikā* osamnaest je sjećanja hrvatskih i stranih pedagoga o suradnji te zajedničkome pedagoškom i društvenom radu. Autori sažimaju stavove u zanimljive sintagme koje kazuju da je profesor Puževski senator i nestor hrvatske pedagojske teorije i pedagoške prakse, učitelj učiteljā, narodni učitelj i učitelj po životnome opredjeljenju, učitelj i pedagog tolerancije i humanizma, čelnik i afirmator hrvatske školske pedagogije, iskren prijatelj, čovjek—vrijednost i sl. »Darovao nam je umjetnost i umjetnost života«, piše M. Jakubin, a prof. dr. sc. V. Mužić kaže: »Jer

najljepše je vjerovati. To je motivacija i za struku koju voliš i za osobni život...«

U petome poglavlju pod nazivom *Pedagoško nasljeđe i budućnost škole* u obliku intervjua Puževski govori o idejama za koje misli da mogu biti važne i u suvremenoj školi (organizacija rada škole, produženi boravak i cjelodnevna škola, škola otvorenih vrata, uvažavanje učenikovih potreba i mogućnosti). Čitatelji će upoznati stavove i ideje koje su ga nadahnule u istraživanju i primjeni spoznaja u pedagoškoj praksi. Oslanjao se na ideje svjetskih pedagoških klasika i domaćih uzora (npr. Ivan Filipović, Ljudevit Modec, Stjepan Basariček i dr.). U intervjuu poručuje: da bismo stvarali potrebno je poznavati svjetsko nasljeđe, ali se nikako ne smiju zaboraviti naši pedagozi i njihova djela, hrvatsko pedagoško nasljeđe i spoznaje znanosti. Završava mišlju: »Težimo za pedagoški boljom, što znači odgojno uspješnijom i životno čovječnijom školom« (str. 335).

U posljednjem je poglavlju *Bibliografija* koja je nastala na već objavljenim bibliografijama, ali je i dopunjena pa se može govoriti o znatno potpunijoj cjelini. Bibliografija sadrži 394 bibliografske jedinice i 18 bibliografskih jedinica o profesoru Puževskom. Bibliografske su jedinice razvrstane u nekoliko cjelina: Publikacije (23), Rasprave i studije — školska pedagogija, Didaktika i metodika, Slobodno vrijeme, Povijest školstva, Učitelji, Učiteljske organizacije (155), Stručni i informativni članci (57), Rad na nastavnim planovima i programima (8), Ostalo (98), Urednik publikacija (14), Recenzije (39).

Profesor Puževski počeo je objavljivati članke 1952. i oni se od tada pojavljuju u brojim pedagoškim časopisima u Hrvatskoj (*Napredak*, *Život i škola*, *Školski vjesnik*, *Obrazovanje odraslih* i dr.) i drugih zemalja (*Pedagogicka revue*, *Ganztagige Bildung und Erziehung*, *Sodobna pedagogika*, *Prosveten rabotnik*,

Pedagogija i dr.) te u knjigama i zbornicima sa znanstvenih i stručnih skupova.

Zanimljivo je obilježje spomen–knjige da ju je pisalo 70 autora među kojima je 68 autora–suradnika sa sjećanjima i ocjenama profesorova rada, zatim sâm autor izborom iz objavljenih djela i urednik kao autor pojedinih poglavlja ili dijelova.

Monografija *Škola škole* posvećena je profesoru Valentinu Puževskom, članu plejade angažiranih hrvatskih pedagoga koji je pedagoškim i društveno–političkim angažmanom obilježio drugu polovicu 20. st. u Hrvatskoj. Pisao je i razmišljao o aktualnim prosvjetnim temama, ali najviše o stvaranju nove i bolje osnovne škole. U predstavljenim idejama i suvremena škola može naći kreativne poticaje, kao i smjernice koje mogu pomoći obrazovnoj politici u projektiranju buduće škole.

Vladimir Strugar

Josip Planinić, *Metafizičke teme*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Odjel za fiziku, Osijek, 2012, 160 str.

»Metafizičke teme« druga je knjiga Josipa Planinića. Prva knjiga »(Š) to je metafizika. Metafizički eseji 1«, objavljena je 2010. godine. Sadrži haiku–poeziju i sedam metafizičkih eseja. U drugoj knjizi autor se također bavi metafizičkim pitanjima i objavljuje haiku–poeziju. S trima novim metafizičkim esejima i obilnijom poezijom autor na neki način svoja razmišljanja o metafici i haiku–poeziji zaokružuje u jednu cjelinu. Uvod u »Metafizičke teme« J. Planinić započinje haiku–pjesmama na hrvatskome jeziku i njihovim prijevodom na engleski jezik; sažetak metafizičkih eseja također je na engleskome jeziku. Na taj je način autorova namjera i briga, kako sâm kaže, »da se napisanim stihovima i tekstovima omogući prijelaz